

PAPER DETAILS

TITLE: Babaların Okul Öncesi Dönem Çocuklarıyla Birlikte Okuma Tutumları ile Çocuk Baba İlişkisi
Arasındaki Durum

AUTHORS: Ahmet Kenan Kavgacı,Ergün Yurtbakan

PAGES: 1581-1609

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3726277>

Babaların Okul Öncesi Dönem Çocuklarıyla Birlikte Okuma Tutumları ile Çocuk Baba İlişkisi Arasındaki Durum*

The Relationship Between Fathers' Attitudes towards Reading with Preschool Children and Child-Father Relationship

Ahmet Kenan KAVGACI¹, Ergün YURTBAKAN²

¹Yozgat Bozok Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı. e-posta: ahmetkavgaci.28@icloud.com

²Uşak Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı. e-posta: ergun.yurtbakan.usak.edu.tr

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/ Research Article

Makalenin Geliş Tarihi: 13.02.2024

Yayına Kabul Tarihi: 31.05.2024

ÖZ

Çalışmanın amacı, babaların demografik özelliklerinin okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan çocukları ile birlikte okuma tutumlarındaki ve çocuklarıyla ilişkilerindeki etkisini incelemenin yanında babaların çocuklarıyla okuma tutumları ile baba çocuk ilişkisinin durumunu incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada ilişkisel tarama deseninden yararlanılmıştır. Çalışmaya uygun durum örnekleme yolu ile Yozgat ilinde okul öncesi okulda öğrenim görmekte olan 254 çocuğun (4-6 yaş) babası dâhil edilmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak veriler “Ebeveyn Çocuk Okuma Tutum Ölçeği” ve “Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği” ile toplanmıştır. Elde edilen veriler tek yönlü anova ve bağımsız t testi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonunda; babaların eğitim durumlarının ve mesleklerinin çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarında ve çocuklarıyla ilişkilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Üç ve daha fazla çocuğu olan babaların çocuklarıyla ilişkilerinin çocuk sayısı üçten daha az olan babalara göre daha gelişmiş olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında birlikte okuma tutumu

---

*Alıntılama: Kavgacı, A. K. ve Yurtbakan E. (2024). Babaların okul öncesi dönem çocuklarıyla birlikte okuma tutumları ile çocuk baba ilişkisi arasındaki durum. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(2), 1581-1609.

**Bu makale Ahmet Kenan Kavgacı tarafından yürütülen “Babaların Okul Öncesi Dönem Çocuklarıyla Birlikte Okuma Tutumlarının Çocuk Baba İlişkisine Yansımaları” isimli Tübitak 2209-A öğrenci araştırma projesinden üretilmiştir.

puanları yüksek olan babaların ise çocuklarıyla aralarındaki ilişkilerin daha iyi olduğu ve çatışmaları azalttığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul Öncesi, Baba-Çocuk Birlikte Okuma, Baba-Çocuk İlişki.

ABSTRACT

The aim of the study is to examine the effect of fathers' demographic characteristics on their reading attitudes with their children studying in preschool education institutions and their relationships with their children, as well as to examine the status of fathers' reading attitudes with their children and father-child relationship. In line with this purpose, relational survey design was utilised in the study. The study included 254 fathers of 254 children studying in pre-school schools in Yozgat province through convenient case sampling. In accordance with the purpose of the study, data were collected with the "Parent Child Reading Attitude Scale" and "Child Parent Relationship Scale". The data obtained were analysed with one-way anova and independent t test. At the end of the study, it was determined that fathers' educational status and occupation did not create a statistically significant difference in their attitudes towards reading with their children and their relationships with their children. It was determined that fathers with three or more children had more developed relationships with their children than fathers with less than three children. In addition, it was found that fathers with high reading together attitude scores had better relationships with their children and reduced conflicts.

Keywords: Preschool, Father-Child Reading Together, Father-Child Relationship

GİRİŞ

Günümüz dünyasında annelerin iş hayatına girdiği, babaların ise evdeki sorumluluklarının değiştiği görülmektedir. Eski zamanlarda para kazanmak, ailenin maddi ihtiyaçlarını karşılamak gibi görevler üstlenen babalar, günümüzde evde çocuklarının ödevlerine yardımcı olma, çocuklarıyla oyunlar oynama, evdeki temizlik, yemek işlerine katkıda bulunma gibi konularda sorumluluk almakta hatta çocukları ile evde kaliteli zaman geçirme çabası içine girmektedir. Her ne kadar anne ve babaların doğaları gereği çocuklarına ilgilerini gösterme biçimleri farklı olsa da (Bowey, 1995), okul öncesi dönemde bulunan çocukların babaları çocukları ile birlikte kaliteli zaman geçirmeleri, etkili iletişim kurmaları sayesinde çocuklarının sağlıklı bireyler olarak yetişmelerini desteklemektedirler (Ünüvar, 2008). Yapılan çalışmalarda da çocukları ile birlikte kaliteli zaman geçirmeye özen gösteren ve çocuklarına karşı olumlu tutum sergileyen babaların çocuklarının gelişim alanlarının gelişimine olumlu katkı sağladığı

tespit edilmektedir (Arabacı, Özyürek ve Gözün-Kahraman, 2022; Uzun, Simsar ve Karaca, 2019).

Çocuklarına karşı demokratik tutum içinde olan ve çocukları ile birlikte zamanı verimli kullanan babaların çocuklarının yaşadığı topluma kolaylıkla uyum sağlayabildikleri ve daha az davranış problemleri yaşadıkları, sosyal becerilerinin geliştiği görülmektedir (Kırman ve Doğan, 2017; Saleh ve Hilton, 2010). Çocuklarının özerkliğini destekleme davranışı sergileyen babaların ise çocuklarının mutlu bireyler oldukları, liderlik özellikleri taşıdıkları, araştırmayı sevdikleri ve kimseye bağımlı olmadıkları görülmektedir (Poyraz, 2007). Bunun yanında babaları yaşamına aktif katılan çocukların akranları ile olumlu ilişkiler kurabildiği, duygularını düzenleyebildiği, akademik başarılarını arttırabildiği, dil gelişimlerini olumlu tamamladığı, fiziksel ve psikolojik açıdan geliştiği görülmektedir (Atmaca-Koçak, 2004; Day ve Lamb, 2004; Mwoma, 2009; Tezel Şahin, Akıncı Coşgun ve Kılıç Aydın, 2017). Baba-çocuk ilişkisi iyi kurulamazsa çocuklarda internet kullanma yaşı düşmekte, çocuğun internet kullanım süresi ve baba-çocuk arasında yaşanan çatışmalar artmaktadır (Dinçer, Akar, Gölbaşı ve Tosun-Güleroğlu, 2023). Bunun sonucunda da çocukların benlik gelişimleri olumsuz etkilenmektedir (Ersanlı, 1991). Bu nedenle babaların çocukları ile etkili iletişim kurabilme yollarını aramaları gerekmektedir.

Babalar çocuklarına evde öğretmenlik yaparak ve rehberlik yaparak iletişim kurabilmektedir (Ural, 2015). Babalar çocukları ile kurdukları ilişki sayesinde streslerini azaltabilirken (McSwiggan, 2017) yaptığı öğretici aktiviteler ile okul öncesi dönemde bulunan çocuklarının dil gelişimini desteklemektedirler. Hatta baba-çocuk etkileşimi sırasında babanın çocuğunun bilişsel becerilerini geliştirmeye yönelik yaptığı etkinlikler çocuğunun gece uykusu oranının artmasını desteklemektedir (Tétreault, Bernier ve Atte-Gagné, 2021). Babaların çocukları ile iyi iletişim kurabilmeleri, kaliteli zaman geçirebilmeleri ve çocuklarının sosyal, duygusal, bilişsel gelişim alanlarını desteklemek için yapabilecekleri aktivitelerinden biri birlikte okuma çalışmaları olabilir. Babaları ile birlikte okuyan çocukların daha çok sosyo-duygusal yeterliliğe sahip olduğu,

duygularını düzenleyebildiği, daha az saldırganlık eğiliminde olduğu ve kaygılarının azaldığı gözlenmektedir (Cabrera ve Roggman, 2017). Bunun yanında birlikte okuma çalışmaları, çocukların dil ve kelime hazinelerinin gelişimine katkı sağlamakta (Işıkoğlu-Erdoğan ve Şimşek, 2022; Kotaman, 2008), çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmakta ve çocukların okuma tutumlarını geliştirmektedir (Çılgın, 2007; Pillinger ve Wood, 2014).

Baba-çocuk ilişkisini geliştirmek ve çocukların gelişim alanlarını desteklemek için yapılacak olan birlikte okuma aktivitelerinde öncelikle çocukların yaşına, gelişim özelliklerine, eğitimsel amaçlara uygun kitap seçimi yapılması gerekmektedir (Ergül, Sarıca ve Akoğlu, 2016). Birlikte okurken beceri ve kavramların ebeveynler tarafından çocuklara kazandırılması, iletişim olanağı sunulması ve okuma süresince çocuğun ilgisinin canlı tutulması gerekmektedir (Işıkoğlu-Erdoğan, 2016). Ayrıca ebeveynlerin çocukları ile birlikte okuyacağı kitapların, çocukların okurken keyif alacağı, yaşamla ilişki kurabileceği türden olması gerekmektedir (Akbaba vd. 2009; Beach, 2015). Birlikte okuma yaparken çocukların okunan kitap hakkında konuşmalarına fırsatlar vererek çocukların anlamlarını bilmedikleri kelimeleri açıkladıktan sonra öğrenilen kelimelerin kalıcılığı sağlanmalıdır (Justice ve Pullen, 2003; Whitehurst vd. 1994). Okunan kitaptaki olaylar hakkında çocuğa konuşma fırsatı verilmesi çocuğun konuyu içselleştirmesinde ve yaşamına yansıtmasında kolaylık sağlayabilir. Birlikte okuma sayesinde baba ile çocuğun birbirlerini anlamaları, yakından tanınmaları ve eğlenceli vakit geçirmeleri desteklenebilir. Bu sayede erken çocukluk döneminde baba tarafından çocuğuna sunulan dil girdileri karşılığını bulmaktadır (Tamis-LeMonda, Baumwell ve Cabrera, 2012).

Alan yazında baba katılımında babalık rol algısını, baba-çocuk ilişkisini inceleyen (Aksoy ve Tatlı, 2019; Deleş ve Kaytez, 2020), baba-çocuk ilişkisinin çocukların motivasyonlarına ve DEHB'li olan-olmayan çocuklara yansımalarını inceleyen çalışmalar bulunmaktadır (Chang, Chiu, Wu ve Gau, 2013; Gözübüyük & Özbey, 2020). Bunun yanında baba-çocuk itişip kakışma oyunlarının nedenini anlamak

(Paquette ve StGeorge, 2023), baba eğitim programlarının baba-çocuk ilişkisine yansımalarını belirlemek amacıyla sınırlı çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir (Harknett, Mancini ve Knox, 2022; Uzun, 2016). Aile ve çocukların birlikte yapabileceği etkileşimli okuma uygulamasının ise çocukların hikâyelerin ana fikirlerini, karakterlerin sosyal özelliklerini anlamalarındaki etkisini; yardımlaşma, arkadaşlık ve paylaşma gibi beceriler hakkındaki görüşlerini incelemek için yapıldığı tespit edilmektedir (Çelebi-Öncü, 2016; Feit, 2009). Bu anlamda birlikte okuma aktivitelerinin daha çok anne ve çocuk arasında gerçekleştiği görülmektedir. Yapılan çalışmalarda çocukları ile okuma faaliyetlerine katılan babaların bir süre sonra çocuklarıyla birlikte okuma etkinliğini sorumlulukları olarak gördüğü (Ortiz, 2004), çocuklarının da erken okuryazarlık becerilerinin geliştiği, sözlü iletişim becerilerinin arttığı (Cutler ve Palkovitz, 2019), söz varlıklarının geliştiği görülmektedir (Rowe, Leech ve Cabrera, 2017). Çocukların bilişsel becerilerine olumlu yansıdığı görülen baba çocuk birlikte kitap okuma etkinliğinin (Duursma, Alexander-Pan ve Raikes, 2008) baba-çocuk ilişkisi gibi sosyal becerilere yansımalarının çalışmada incelenecek olması çalışmayı önemli kılmaktadır. Bu sayede çalışma, babaların çocukları ile olan ilişkilerini gözden geçirmelerine fırsat sağlayacak ve çocukları ile olan ilişkilerini geliştirmek ve çocuklarının gelişim alanlarına destek olabilmek için kullanabilecekleri birlikte okuma yöntemini keşfetmelerini sağlayacaktır. Bu önemle çalışmada, okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan çocukların babaları ile birlikte okuma tutumlarının çocuklarıyla ilişkilerine yansımaları incelenmiştir. Bu amaçla çalışmada alttaki sorulara cevap bulunmaya çalışılacaktır.

1. Babaların demografik özellikleri (eğitim durumu, meslek, çocuk sayısı, çocuklarıyla okuma sıklığı, gelir durumu) çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarında ve ilişkilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmakta mıdır?
2. Babaların çocuklarıyla birlikte okuma tutumları ile baba-çocuk ilişkisi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Babaların okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan çocukları ile birlikte okuma tutumlarının çocuklarıyla ilişkilerine yansımalarını incelemek amaçlı yürütülen çalışmada ilişkisel tarama deseninden yararlanılmıştır. İlişkisel tarama deseni, Creswell'e (2014) göre, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin ölçüsünü istatistiksel tekniklerle belirlemeye çalışmaktadır. Çalışmada da babaların çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarının çocuklarıyla ilişkilerine yansımaları istatistiksel yollarla belirlenmeye çalışıldığı için ilişkisel tarama desenine başvurulmuştur.

Örneklem

Çalışmaya 2023-24 eğitim-öğretim yılında Yozgat ilinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan 254 çocuğun (4-6 yaş) babası uygun durum örneklemesi yoluyla dâhil edilmiştir. Uygun durum örneklemesine, araştırmacının çoğunlukla zaman ya da kaynak sınırlılıklarının olduğu durumlarda katılımcıların erişimi zor olmayan, kolayca erişebilecek olanlardan seçilebileceği zamanlarda başvurulur (Babbie, 2016). Araştırmacıların çalışmaya hız kazandırmak amacıyla yaşamlarını sürdürdükleri şehir olan Yozgat'ta bulunan okul öncesi kurumlardaki çocukların gönüllü babaları çalışmaya uygun durum örneklemesi yoluyla dâhil edilmiştir. Çalışmaya katılan babalara ait bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Demografik Bilgiler

Demografik Bilgiler	Değişkenler	f	%
Öğrenim Durumu	İlköğretim	54	21.3
	Lise	112	44.1
	Üniversite	88	34.6
Meslek	Serbest meslek	64	25.2
	İşçi	98	38.6

	Kamu Çalışanı	92	36.2
Çocuk sayısı	Tek çocuk	41	16.1
	İki çocuk	112	44.1
	Üç ve üzeri çocuk	101	39.8
Gelir Durumu	Düşük	33	13.0
	Orta ve Üzeri	221	87.0
Çocuğuyla Okuma Durumu	Hiç	80	31.5
	Ayda 1-2	114	44.9
	Haftada 2-3	60	23.6

Çalışmaya katılan babaların yarısından fazlası ilköğretim ve lise mezunudur. Babaların üçte ikisine yakını serbest meslek yapmakta ve işçi olarak çalışmaktadır. Çalışmaya katılan babaların yarısına yakınının iki çocuğu olduğu, babaların ifadesine göre dörtte üçünden fazlasının orta ve yüksek gelirli olduğu görülmektedir. Babaların üçte birine yakınının çocuklarıyla birlikte hiç kitap okumadığı, üçte ikisinden fazlasının ise ayda 1-2 ya da haftada 2-3 okuduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Babaların okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan çocukları ile birlikte okuma tutumlarının çocuklarıyla ilişkilerine yansımalarını incelemek amaçlı yürütülen çalışmada veriler, “Ebeveyn-Çocuk Okuma Tutum Ölçeği” ve “Çocuk-Ebeveyn İlişkisi Ölçeği” ile toplanmıştır.

Ebeveyn-Çocuk Okuma Tutum Ölçeği: Yurtbakan (2022) tarafından geliştirilen ölçek tek boyutlu olup 19 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte “Aile içi iletişim becerilerinin gelişmesi için çocuğumla birlikte okurum, evimizde keyifli bir ortam olması için çocuğumla birlikte sesli okuma yaparım, çocuğumla okumama herhangi bir iş (ev işleri, mesleğimle alakalı işler) engel olamaz.” gibi ebeveynin çocuğu ile birlikte okuma tutumunu belirlemeye yönelik maddeler bulunmaktadır. Ölçeğin geçerliği için yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda Bartlett testi değerinin $\chi^2=4318,247$; KMO değerinin 0,915; sd=171 (p=0,00) olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı

Cronbach Alpha değerinin ,913 olduğu ve %27 alt ve üst grup puanlarının anlamlılık puanları için yapılan bağımsız t testi sonucunda tüm maddelerin anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada hesaplanan Cronbach Alpha değerinin ise ,96 olduğu tespit edilmiştir.

Çocuk-Ebeveyn İlişkisi Ölçeği: Pianta (1992) tarafından geliştirilen ölçek, Uzun ve Baran (2015) tarafından Türkçe' ye uyarlama çalışması yapılmıştır. Olumlu ilişkiler, uyumsuzluk ve çatışma alt boyutlarından oluşan ölçekte toplam 23 soru bulunmaktadır. Ölçekte “Çocuğum ve ben sürekli olarak karşılıklı bir çatışma içerisindeyiz, tüm çabalarım rağmen çocuğum ile anlaşma biçimimizden hiç memnun değilim, çocuğum duygularını ve yaşantılarını benimle açıkça paylaşır.” gibi baba-çocuk ilişkisini olumlu ilişkiler, uyumsuzluk ve çatışma alt boyutlarında belirlemeye yönelik maddeler bulunmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ,657, Barlett Sphericity testi sonucu ($\chi^2=679,30$, $df=250$, $p<.001$); doğrulayıcı faktör analizi sonucunda $\chi^2=341,81$, $df=227$, $p=.000$, RMSEA= ,058 olarak bulunmuştur. Geçerli olduğu tespit edilen ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha değeri ile hesaplanmış ve ,71 bulunmuştur. Çalışma için hesaplanan Cronbach Alpha değeri ,79'dur.

Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri 2023-2024 eğitim-öğretim yılının Aralık ayında toplanmıştır. Çalışma için öncelikle okul öncesi eğitim kurumlarında görevli okul öncesi öğretmenleri ile görüşme yapılmıştır. Görüşmede okul öncesi öğretmenlerine çalışmanın amacından bahsedilmiştir. Çalışmaya katkıda bulunmak isteyen öğretmenler tarafından sosyal ağlar aracılığıyla önceden oluşturulan veli gruplarından babalar çalışma hakkında bilgilendirilmiştir. Okul öncesi öğretmeni ve çocukların babaları birlikte okulda bir toplantı günü belirlemiştir. Toplantı gününde okulda bulunan araştırmacılar önce okul öncesi çocukların babalarını çalışma hakkında bilgilendirmiş daha sonra iki ölçeği doldurmaları için babalara dağıtmışlardır. Babalar her iki ölçeği yaklaşık 20 dakikada doldurmuştur. Babalardan toplanan formlar istatistik analiz programına (SPSS 21,0) aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Babaların okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim görmekte olan çocukları ile birlikte okuma tutumlarının çocuklarıyla ilişkilerine yansımalarını incelemek amacıyla yürütülen çalışmada elde edilen veriler SPSS 21,0 paket programı ile analiz edilmiştir. Çalışmaya öncelikle “Ebeveyn-Çocuk Okuma Tutum Ölçeği” ve “Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği”nden elde edilen verilerin betimsel analizi ile başlanmıştır. Aritmetik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum puanlarının yanında puanların normal dağılıma durumunu belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır. Puanların normal dağılım özelliği göstermesi için çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 arasında bulunması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2011). Tablo 2 incelendiğinde puanların normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Puanların normal dağıldığı ve varyansların homojen olduğu iki değişkenli durumlarda bağımsız t testi, üç ve daha fazla değişkenli durumlarda tek yönlü anova analizi yapılmaktadır. Varyansların homojenliğine ise levene testi ile bakılmaktadır. Eğer homojenlik .05’ten küçük ise tek yönlü anovada post hoc testlerinden Tamhane’s T2’ ye, bağımsız t testinde ise varyansların homojen olmadığı satırdaki puanlara bakılmaktadır (Andy, 2013; Can, 2017). Çalışmada babaların eğitim durumlarının, mesleklerinin, sahip oldukları çocuk sayılarının, çocuklarıyla birlikte okuma sıklıklarının çocuklarıyla okuma tutumlarında ve ilişkilerindeki anlamlı farklılık yaratma durumuna üç değişkenli oldukları için tek yönlü anova; iki değişkenli olan gelir durumlarının anlamlı farklılık yaratma durumuna ise bağımsız t testi ile bakılmıştır. Babaların çocukları ile okuma tutumları ve ilişkileri arasındaki ilişkiye ise pearson korelasyon testi ile bakılmıştır. Çalışmanın etik kurul onayı, Yozgat Bozok Üniversitesinin Etik Komisyonu’ndan 25.01.2023 tarih ve 01/08 sayılı karar ile alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde babaların çocuklarıyla okuma tutumları ve çocuklarıyla ilişkilerinde babaların eğitim durumlarının, mesleklerinin, sahip oldukları çocuk sayılarının, çocuklarıyla birlikte okuma durumlarının, gelir durumlarının istatistiksel

olarak anlamlı farklılık yaratma durumlarını belirlemek için yapılan tek yönlü anova ve bağımsız t testi sonuçlarına yer verilmiştir. Bunun yanında babaların çocuklarıyla okuma tutumları ve çocuklarıyla ilişkileri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Ebeveyn-çocuk okuma tutum ve çocuk ebeveyn ilişki puanlarına ait betimsel analiz sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Betimsel Analiz Sonuçları

		X	ss	Min.	Max.	Skewness	Kurtosis
Ebeveyn-Çocuk Birlikte Okuma Ölçeği		3.43	1.05	1.00	5.00	-.426	-.747
Baba-Çocuk İlişkisi Ölçeği	Olumlu ilişki	4.29	.52	2.70	5.00	-.724	.307
	Uyumsuzluk	2.84	.80	1.43	5.00	.686	.167
	Çatışma	2.50	.91	1.00	5.00	.523	-.139
	Toplam	3.38	.49	2.39	5.00	.722	.702

Babaların çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarının ve baba-çocuk ilişkisi toplam puanlarının ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. Babaların çocuklarıyla birlikte okuma tutum puanlarının 1.00-5.00 puanları arasında değiştiği görülürken çocuklarıyla ilişkileri toplam puanlarının 2.39-5.00 puanları arasında değiştiği görülmektedir. Hem ebeveyn-çocuk birlikte okuma tutum puanlarının hem de baba-çocuk ilişkisi puanlarının normal dağılım gösterdiği görülmektedir.

Baba Eğitim Durumu/ Ebeveyn Çocuk Birlikte Okuma Tutum Ölçeği/ Baba Çocuk İlişkisi Ölçeği

Babaların eğitim durumlarının ebeveyn-çocuk okuma tutum ve çocuk-ebeveyn ilişkisi ölçeğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturma durumunu belirlemek için yapılan tek yönlü anova testi sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Baba eğitim durumuna Göre Tek Yönlü Anova Sonuçları

Ölçek	Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kar. Top.	Sd.	Kar. Ort.	F	p
Ebeveyn-Çocuk Okuma Ölçeği	Birlikte	Gruplar Arası	2.773	2	1.387		
		Gruplar İçi	276.742	251	1.103	1.258	.29
		Toplam	279.516	253			
Baba-Çocuk İlişkisi Ölçeği	Olumlu ilişkiler	Gruplar Arası	.743	2	.371	1.402	.25
		Gruplar İçi	66.450	251	.265		
		Toplam	67.192	253			
	Uyumsuzluk	Gruplar Arası	.666	2	.333	.512	.60
		Gruplar İçi	163.159	251	.650		
		Toplam	163.825	253			
	Çatışma	Gruplar Arası	3.179	2	1.589	1.949	.15
		Gruplar İçi	204.677	251	.815		
		Toplam	207.856	253			
	Toplam	Gruplar Arası	.418	2	.209	.854	.43
		Gruplar İçi	61.347	251	.244		
		Toplam	61.765	253			

Babaların eğitim durumunun çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarında ve çocuklarıyla ilişkilerinde (tüm alt boyutlar ve tamamı) istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$).

Baba Meslek Durumu/ Ebeveyn Çocuk Birlikte Okuma Tutum Ölçeği/ Baba Çocuk İlişkisi Ölçeği

Babaların mesleklerinin ebeveyn-çocuk okuma tutum ve çocuk-ebeveyn ilişkisi ölçeğinde anlamlı farklılık oluşturma durumu yapılan tek yönlü anova analizi ile tespit edilmiş ve Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Baba Meslek Durumuna Göre Tek Yönlü Anova Sonuçları

Ölçek	Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kar. Top.	Sd.	Kar. Ort.	F	p
Ebeveyn-Çocuk Okuma Ölçeği	Birlikte	Gruplar Arası	2.010	2	1.005		
		Gruplar İçi	277.506	251	1.106	.909	.40
		Toplam	279.516	253			
Baba-Çocuk İlişkisi Ölçeği	Olumlu ilişkiler	Gruplar Arası	.034	2	.017	.064	.94
		Gruplar İçi	67.158	251	.268		
		Toplam	67.192	253			
	Uyumsuzluk	Gruplar Arası	1.512	2	.756	1.169	.31
		Gruplar İçi	162.313	251	.647		
		Toplam	163.825	253			
	Çatışma	Gruplar Arası	3.261	2	1.630	2.000	.14
		Gruplar İçi	204.595	251	.815		
		Toplam	207.856	253			
	Toplam	Gruplar Arası	.321	2	.160	.655	.52
		Gruplar İçi	61.444	251	.245		
		Toplam	61.765	253			

Babaların mesleklerinin çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarında ve çocuklarıyla ilişkilerinde (tüm alt boyutlar ve tamamı) istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$).

Babanın Sahip Olduğu Çocuk Sayısı/ Ebeveyn Çocuk Birlikte Okuma Tutum Ölçeği/ Baba Çocuk İlişkisi Ölçeği

Babaların sahip olduğu çocuk sayısının ebeveyn-çocuk okuma tutum ve çocuk-ebeveyn ilişkisi ölçeğinde anlamlı farklılık oluşturma durumu tek yönlü anova ile tespit edilmiş ve sonuçlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Babanın Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre Tek Yönlü Anova Sonuçları

Ölçek	Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kar. Top.	Sd.	Kar. Ort.	F	p	Anlamlılık
Ebeveyn-Çocuk Birlikte Okuma Ölçeği		Gruplar Arası	1.138	2	.569			
		Gruplar İçi	278.38	251	1.11	.513	.60	
		Toplam	279.52	253				
Baba-Çocuk İlişkisi Ölçeği	Olumlu ilişkiler	Gruplar Arası	1.509	2	.755	2.883	.04	A<B A<C
		Gruplar İçi	65.683	251	.262			
		Toplam	67.192	253				
	Uyumsuzluk	Gruplar Arası	16.934	2	8.47	14.468	.00*	A>C B>C
		Gruplar İçi	146.89	251	.585			
		Toplam	163.83	253				
	Çatışma	Gruplar Arası	7.959	2	3.98	4.997	.01*	A>C
		Gruplar İçi	199.896	251	.796			
		Toplam	207.86	253				
	Toplam	Gruplar Arası	2.971	2	1.49	6.342	.00*	A>C B>C
		Gruplar İçi	58.794	251	.234			
		Toplam	61.765	253				

A: Tek çocuk

B: iki çocuk

C: üç ve üzeri çocuk

Tablo 5'e göre babanın sahip olduğu çocuk sayısının çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı tespit edilirken ($p>.05$), baba-çocuk ilişkisi toplamında ve olumlu ilişkiler, uyumsuzluk, çatışma alt boyutlarında anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Varyansların homojen olmaması nedeniyle yapılan Tamhane's T2 sonuçlarına göre iki ve daha fazla çocuklu babaların çocuklarıyla olumlu ilişkilerinin tek çocuklu babalardan daha iyi olduğu, tek ve iki çocuklu babaların üç ve daha çok çocuklu babalara göre çocuklarıyla uyumsuzluk

yaşadıkları, tek çocuklu babaların üç ve daha fazla çocuklu babalara göre çocuklarıyla daha çok çatışma yaşadığı ortaya çıkmıştır. Genel anlamda tek ve iki çocuklu babaların üç ve daha fazla çocuklu babalara göre çocuklarıyla daha iyi ilişkiler geliştirdiği tespit edilmiştir.

Baba-Çocuk Birlikte Okuma Sıklığı/ Ebeveyn Çocuk Birlikte Okuma Tutum Ölçeği/ Baba Çocuk İlişkisi Ölçeği

Babaların çocuklarıyla birlikte okuma sıklıklarının ebeveyn-çocuk okuma tutum ve çocuk-ebeveyn ilişkisi ölçeğine nasıl yansıdığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü anova sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Birlikte okuma sıklığına Göre Tek Yönlü Anova Sonuçları

Ölçek	Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kar. Top.	Sd.	Kar. Ort.	F	p	Anlamlılık
Ebeveyn-Çocuk Birlikte Okuma Ölçeği	Okuma	Gruplar	89.250	2	44.6			A<B
		Arası						A<C
		Gruplar İçi	190.27	251	.76	58.87	.00*	B<C
		Toplam	279.52	253				
Baba-Çocuk İlişkisi Ölçeği	Olumlu ilişkiler	Gruplar	11.419	2	5.71	25.70	.00*	A<B
		Arası						A<C
		Gruplar İçi	55.773	251	.22			B<C
		Toplam	67.192	253				
	Uyumsuzluk	Gruplar	3.766	2	1.88	2.95	.05	
		Arası						
		Gruplar İçi	160.060	251	.64			
		Toplam	163.83	253				
	Çatışma	Gruplar	1.738	2	.869	1.058	.35	
		Arası						
		Gruplar İçi	206.12	251	.821			
		Toplam	207.86	253				
	Toplam	Gruplar	2.789	2	1.39	5.935	.00*	A<B
		Arası						A<C
		Gruplar İçi	58.98	251	.235			
		Toplam						

	Toplam	61.77	253
A: Hiç	B: Ayda 1-2	C: Haftada 2-3	

Babaların çocukları ile birlikte okuma sıklıklarının çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yarattığı ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Ortaya çıkan anlamlılığın hangi grup lehine olduğunu bulmak için varyansların homojen olmaması nedeniyle Tamhane's T2 testi yapılmıştır. Test sonucuna göre çocukları ile birlikte ayda 1-2 veya haftada 2-3 kitap okuyan babaların hiç okumayan babalardan çocuklarıyla birlikte okuma tutumları daha yüksek çıkmıştır. Haftada 2-3 kez kitap okuyan babaların çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarının ayda 1-2 kez çocuklarıyla kitap okuyan babalardan daha iyi olduğu belirlenmiştir.

Babaların çocukları ile birlikte okuma sıklıklarının çocuklarıyla ilişkilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık yarattığı ortaya çıkmıştır ($p<.05$). Ortaya çıkan anlamlılığın hangi grup lehine olduğunu bulmak için varyansların homojen olmaması nedeniyle Tamhane's T2 testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre kitap okuyan babaların hiç kitap okumayan babalara göre çocukları ile ilişkilerinin hem toplamda hem de olumlu ilişkiler alt boyutunda daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca haftada 2-3 kez çocuklarıyla birlikte kitap okuyan babaların olumlu ilişkilerinin ayda 1-2 kez kitap okuyan babalardan daha iyi olduğu belirlenmiştir.

Baba Gelir Durumu/ Ebeveyn Çocuk Birlikte Okuma Tutum Ölçeği/ Baba Çocuk İlişkisi Ölçeği

Babaların gelir durumlarının ebeveyn-çocuk okuma tutum ve çocuk-ebeveyn ilişkisi ölçeğindeki etkisini belirlemek için yapılan bağımsız t testi sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Baba Gelir Durumuna Göre Bağımsız T Testi Sonuçları

Ölçekler	Boyutlar	Değişken	N	X	Ss	Levene testi		t	p
						F	p		
Ebeveyn-Çocuk Okuma Ölçeği	Birlikte	Düşük Orta ve üzeri	33 221	2.84 3.52	1.03 1.03	.105	.75	-	.00*
Baba-Çocuk İlişkisi Ölçeği	Olumlu ilişkiler	Düşük Orta ve üzeri	33 221	4.32 4.28	.34 .54	7.678	.01	.503	.62
		Düşük Orta ve üzeri	33 221	2.79 2.85	.86 .80	2.456	.12	-.383	.70
	Çatışma	Düşük Orta ve üzeri	33 221	2.62 2.48	.87 .91	.219	.64	.820	.41
		Düşük Orta ve üzeri	33 221	3.41 3.37	.48 .50	.107	.74	.366	.71
	Toplam	Düşük Orta ve üzeri	33 221	3.41 3.37	.48 .50	.107	.74	.366	.71

p<.05*

Babaların gelir durumlarının çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yarattığı ($p<.05$), farklılığın ise ortalama puanlara bakıldığında orta ve üzeri gelir düzeyine sahip babalar lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak baba gelir durumunun babaların çocuklarıyla ilişkilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık yaratmadığı ortaya çıkmıştır.

Baba-Çocuk Birlikte Okuma ile Baba Çocuk İlişkisi Arasındaki Durum

Babaların çocuklarıyla birlikte okuma tutumları ile baba-çocuk ilişkisi arasındaki ilişki pearson korelasyon analizi ile test edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Baba-çocuk birlikte okuma ile baba-çocuk ilişkisi Arasındaki İlişki

Boyutlar	Korelasyon	Ebeveyn- çocuk birlikte okuma	Olumlu ilişkiler	Uyumsuzluk	Çatışma	Baba- Çocuk İlişkisi Toplam
Ebeveyn- çocuk birlikte okuma	r		.430*	-.058	-.165*	.87
	p		.00	.36	.01	.17
Olumlu ilişkiler	r			.037	-.057	.445*
	p			.55	.37	.00
Uyumsuzluk	r				.690*	.843*
	p				.00	.00
Çatışma	r					.795*
	p					.00
Baba-Çocuk İlişkisi Toplam	r					
	p					

p<.05*

Babaların çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarının baba-çocuk ilişkisinin olumlu ilişkiler boyutu ile orta düzeyde pozitif yönlü, çatışma alt boyutu ile düşük düzeyde negatif yönlü ilişkili olduğu uyumsuzluk alt boyutu ile herhangi bir ilişkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmanın sonunda; babaların eğitim durumlarının ve mesleklerinin çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarında ve çocuklarıyla ilişkilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Üç ve daha fazla çocuğu olan babaların çocuklarıyla ilişkilerinin çocuk sayısı üçten daha az olan babalara göre daha gelişmiş olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında çocukları ile birlikte okuma davranışı gösteren babaların hem çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarının hem de çocuklarıyla ilişkilerinin çocuklarıyla birlikte okuma davranışı göstermeyen babalara göre daha iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca orta ve üstü gelirli babaların çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarının

ve ilişkilerinin düşük gelirli babalara göre daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Birlikte okuma tutumu puanları yüksek olan babaların ise çocuklarıyla aralarındaki olumlu ilişkiler geliştirdiği ve çatışmaları azalttığı ortaya çıkmıştır.

Çalışmada; babaların eğitim durumlarının ve mesleklerinin, sahip olduğu çocuk sayısının çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Çocukları ile birlikte okuma davranışı gösteren babaların çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarının çocuklarıyla birlikte okuma davranışı göstermeyen babalara göre daha iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Orta ve üstü gelirli babaların çocuklarıyla birlikte okuma tutumlarının ve düşük gelirli babalara göre daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Duursma ve diğerleri (2008) ise düşük sosyoekonomik düzeye sahip babaların yüzde 60'ının çocukları ile birlikte okuma yaptıklarını tespit etmiştir. Başka bir çalışmada, babaların eğitim düzeyinin artması ile birlikte evde çocukları ile okuma faaliyetlerine katılma sıklıklarının arttığı tespit edilmiştir (Baker, 2014). Bu anlamda farklı kültürlerdeki babaların demografik özelliklerinin çocukları ile birlikte okuma sıklıklarında değişkenlik gösterdiği düşünülebilir. Babaların çocukları ile birlikte okuma sıklığını ise birlikte okumanın hem çocuklarına hem de kendilerine sağladığı yarar hakkındaki inançları etkiliyor olabilir. Yapılan çalışmalarda ulaşılan birlikte okuma faaliyetlerinin ebeveynlerin okuma inançlarına olumlu yansıması, birlikte okuma becerilerini, okuma motivasyonlarını artırması, çocuklarının okuryazarlık becerilerini, sosyoduygusal becerilerini geliştirmesi (Brickman, 2002; Kikuta, 2015; McMunn, Martin ve Sacker, 2015; Ong'ayi, Dede Yıldırım, ve Roopnarine, 2020; Swain, Cara ve Mallows, 2016; Wood, 2017) sonuçları babaların birlikte okuma yapma faaliyetlerini sürdürme inançlarının göstergeleri olabilir.

Çalışmada babaların eğitim durumlarının ve mesleklerinin çocuklarıyla ilişkilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Gözübüyük ve Özbey (2020) ise çalışmasında babaların öğrenim durumunun baba-çocuk ilişkisinde herhangi bir değişiklik göstermemesine rağmen memur, işçi olarak çalışan, serbest meslek sahibi olan ve çalışmayan babaların profesyonel babalara göre çocuklarıyla olumlu ilişkilerinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çalışmada üç ve daha fazla çocuğu

olan babaların çocuk sayısı üçten daha az olan babalara göre çocuklarıyla ilişkilerinin daha gelişmiş olduğu tespit edilirken Deleş ve Kaytez (2020) çalışmasında tek çocuklu babaların üç ve üzerinde çocuğu olan babalara göre çocuklarıyla ilişkilerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca okul öncesi dönemde bulunan yaşı küçük olan çocuklar babaları ile daha çok iletişim halinde olmayı isterken, büyük olanlar istememektedir (Sary & Turnip, 2015). Çalışmada da orta ve üstü gelirli babaların düşük gelirli babalara göre çocuklarıyla ilişkilerinin daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Farklı çalışmalarda babaların demografik özelliklerinin benzer sonuçlar göstermesinin birden çok nedeni olabilir. Babaların ilk baba olma yaşları, kişisel ve psikolojik durumları, çocukluk geçmişi, aile yapısı ve içinde yaşadığı toplumun sosyo-kültürel özellikleri, ekonomik, siyasi ve sosyal koşullar çocuklarıyla ilişkilerini ve babalık rollerini etkilemektedir (Schoppe-Sullivan & Yan, 2020; Telli & Özkan, 2016). Bunun yanında babanın babalık konusunda aldığı eğitimler de baba-çocuk ilişkisini etkilemektedir (Deleş & Kaytez, 2020).

Çalışmada, birlikte okuma tutumu puanları yüksek olan babaların çocuklarıyla aralarında olumlu ilişkiler geliştirdiği ve çatışmaları azalttığı ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmalarda da birlikte okuma çalışmalarının aile-çocuk ve anne-çocuk arasındaki iletişimi güçlendirdiği belirlenmiştir (Aram, Fine & Ziv, 2013; Ganotice, Downing, Mak, Chan & Lee, 2017; Mol, Bus, Jong & Smeets, 2008). “Sadece Başla” gibi babalık programlarının baba-çocuk ilişkisini geliştirmede etkili olduğu görülmektedir (Harknett, Mancini & Knox, 2022). Ancak baba-çocuk ilişkisinde çocukların motivasyonlarının göz ardı edilmemesi gerekmektedir (Gözübüyük & Özbey, 2020). Bu bağlamda birlikte okuma etkinliklerinin baba-çocuk ilişkisine olumlu yansımada çocuğun ilgisini çeken kitapların okunması önemli rol oynayabilir. Bu nedenle birlikte okuma çalışmalarında okunacak kitap çocuğa seçtirilebilir. Çünkü çocuklar ilgi ve ihtiyaçlarına uygun kitapları daha çok okumak istemekte ve dikkatle dinlemektedir.

Öneriler

1. Baba-çocuk birlikte okuma tutumunun baba-çocuk ilişkisinde etkili olduğu sonucundan yola çıkarak çocuk sayısı üçten az olan ve sosyoekonomik düzeyi

düşük olan babalara halk eğitim merkezlerinde veya çocuklarının öğrenim gördükleri okullarda çocuklarıyla birlikte okuma yapma tutumlarını geliştirici etkileşimli okuma programları verilebilir.

2. Üç ve daha fazla çocuk sahibi olan babaların baba-çocuk ilişkilerinin daha iyi olduğu sonucundan yola çıkarak babaların çocukları ile iletişimini güçlendirmek ve baba-çocuk ilişkisini geliştirmek için baba olan erkeklere valiliklerce görevlendirilen aile danışmanları tarafından etkili baba olma eğitimleri verilebilir.
3. Düşük gelirli babaların çocuklarıyla ilişkilerini düşüren nedenleri belirlemeye yönelik nitel çalışmalar yapılabilir.
4. Çalışmada, baba-çocuk birlikte okuma tutumunun baba-çocuk ilişkisi arasındaki durum sosyal gelişim açısından belirlendiği için sonraki çalışmalarda baba-çocuk birlikte okuma tutumunun çocukların bilişsel, duyuşsal özelliklerine yansımaları incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaba, S., Ceyhan, A. A., Ceyhan, E., Cihangir-Çankaya, T., Güven, M., Hamamcı, Z., Kalkan, M., Küçükahmet, L., Şahin, H., Şahin, M., Palancı, M., & Yazıcı, H. (2009). Eğitim psikolojisi. Y. Özbay, & S. Erkan (Ed.), *Eğitim psikolojisi* içinde (s. 1-19). Ankara: Pegem Akademi.
- Aksoy, A. B., & Tatlı, S. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık rolü algıları arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-22.
- Andy, F. (2013). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics*.
- Aram, D., Fine, Y., & Ziv, M. (2013). Enhancing parent–child shared book reading interactions: Promoting references to the book’s plot and socio-cognitive themes. *Early Childhood Research Quarterly*, 28, 111– 122. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2012.03.005>
- Arabacı, N., Özyürek, A., & Gözün Kahraman, Ö. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarının mizaç özellikleri ve baba-çocuk iletişimi arasındaki iletişimin incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(2), 656-675. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1023795>
- Atmaca-Koçak, A. (2004). *Baba destek programı değerlendirme raporu*. İstanbul: AÇEV.
- Babbie, E. R. (2016). *The practice of social research* (14th ed.). Boston Cengage Learning.
- Baker, C. E. (2014). African American fathers’ contributions to children’s early academic achievement: evidence from two-parent families from the early childhood longitudinal study–birth cohort. *Early Education and Development*, 25(1), 19–35. <https://doi.org/10.1080/10409289.2013.764225>
- Beach, J. D. (2015). Do children read the children’s literature adults recommend? A comparison of adults’ and children’s Annual “Best” Lists in the United States

- 1975–2005. *New Review of Children's Literature and Librarianship*, 21(1), 17-41.
- Bowey, J. A. (1995). Socioeconomic status differences in preschool phonological sensitivity and first-grade reading achievement. *Journal of Educational Psychology*, 87(3), 476–487. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.87.3.476>
- Brickman, S. O. (2002). *Effects of a joint book reading strategy on event start* (Unpublished Doctorate Thesis), Oklahoma University.
- Büyüköztürk. Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cabrera, N. J., & Roggman, L. (2017). Father play: Is it special?. *Infant Mental Health Journal*, 38(6), 706–708. <https://doi.org/10.1002/imhj.21680>
- Can, A. (2017). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi
- Chang, L. R., Chiu, Y. N. Wu, Y. Y., & Gau, S. S. F. (2013). Father's parenting and father–child relationship among children and adolescents with attention-deficit/hyperactivity disorder. *Comprehensive Psychiatry*, 54(2), 128-140. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2012.07.008>.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Cutler, L., & Palkovitz, R. (2020). Fathers' Shared Book Reading Experiences: Common Behaviors, Frequency, Predictive Factors, and Developmental Outcomes. *Marriage & Family Review*, 56(2), 144–173. <https://doi.org/10.1080/01494929.2019.1683119>
- Çelebi-Öncü, E. (2016). Etkileşimli kitap okumanın beş-altı yaş çocuklarının sosyal durumlara yaklaşımlarına etkisinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 489-503. <https://doi.org/10.16916/aded.89701>
- Çılgın, A. S. (2007). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul:Ada Yayınları
- Day, R. D., & Lamb, M. E. (2004). *Conceptualizing and measuring father involvement: pathways, problems, and progress*. R. D. Day. and M. E. Lamb, (Eds.), In

- Conceptualizing and measuring father involvement (pp. 1-15), New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates
- Deleş, B., & Kaytez, N. (2020). Okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ile baba katılım durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 84, 101-116.
- Dinçer, G., Akar, L., Gölbaşı, Ö., & Tosun Güleröglü, F. (2023). Anne, baba ve çocuk ilişkisi ile 3-6 yaş çocukların internet kullanımı arasındaki ilişki. *YOBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(2), 136-149.
- Duursma, E., Alexander Pan, B., & Raikes, H. (2008). Predictors and outcomes of low-income fathers' reading with their toddlers, *Early Childhood Research Quarterly*, 23(3), 351-365. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2008.06.001>
- Ergül, C., Sarıca, A. D., & Akoğlu, G. (2016). Etkileşimli kitap okuma: dil ve erken okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde etkili bir yöntem. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 17(2), 193-204. <https://doi.org/10.21565/oelegitimdergisi.246307>
- Ersanlı, K. (1991). *Benliğin gelişimi ve görevleri*. Samsun: Eser Ofset.
- Feit, S. (2009). *Exploring the power of the read-aloud relationship between White middle class fathers and their sons* (Unpublished doctorate dissertation). Columbia University.
- Ganotice Jr, F. A., Downing, K., Mak, T., Chan, B., & Lee, W. Y. (2017). Enhancing parent-child relationship through dialogic reading. *Educational Studies*, 43(1), 51-66. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/03055698.2016.1238340>
- Gözübüyük, A., & Özbey, S. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının motivasyon düzeyleri ile baba-çocuk ilişkisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 23-37. <https://doi.org/10.21733/ibad.763103>
- Harknett, K., Mancini, P., & Knox, V. (2022). Improvements in father-child interactions: Video observations from the Just Beginning study. *Children and Youth Services Review*, 141, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106615>.

- Işıkoğlu-Erdoğan, N. (2016) *Edebiyat uygulamaları, çocuk edebiyatı ve medya*. In S. Erdogan ve M. Ören (Eds) *Çocuk edebiyatı*. Açık Öğretim Yayınları: Eskişehir.
- Işıkoğlu-Erdoğan, N., & Şimşek, Z. C. (2022). Ebeveyn-çocuk birlikte okuma alışkanlıkları, etkinlikleri ve sosyoekonomik faktörlerin dil gelişimine olan etkileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(233), 177-189. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.774073>
- Justice, L. M., & Pullen, P. C. (2003). Promising interventions for promoting emergent literacy skills: Three evidence-based approaches. *Topics in Early Childhood Special Education*, 23, 99-113. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/02711214030230030101>
- Kırman, A., & Doğan, Ö. (2017). Anne-baba çocuk ilişkileri: Bir meta-sentez çalışması. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 4(1), 28-49.
- Kikuta, C. B. (2015). *Changes in dialogic book reading patterns of parent's reading with their children* (Unpublished doctoral dissertation). Hawai'i at Manoa University.
- Kotaman, H. (2008). Impacts of dialogical storybook reading on young children's reading attitudes and vocabulary development. *Reading Improvement*, 45(2), 55-61.
- McMunn, A., Martin, P., Kelly, Y., & Sacker, A. (2017). Fathers' Involvement: Correlates and Consequences for Child Socioemotional Behavior in the United Kingdom. *Journal of Family Issues*, 38(8), 1109-1131. <https://doi.org/10.1177/0192513X15622415>
- McSwiggan, K. (2017). *Factors that influence parental perceptions of the utility and value of dialogic reading strategies with young children* (Unpublished doctoral dissertation). Psychology Fairleigh Dickinson University.
- Mol, S. E., Bus, A. G., & De-Jong, M. T. (2009). Interactive book reading in early education: A tool to stimulate print knowledge as well as oral language. *Review of Educational Research*, 79(2), 979-1007.

- Mwoma, B. T. (2009). *Paternal involvement in children's education: An implication of children's performance at preschool in Gucha district Kenya* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kenyatta University.
- Ong'ayi, D. M. M., Dede Yildirim, E., & Roopnarine, J. L. (2020). Fathers', mothers', and other household members' involvement in reading, storytelling, and play and preschoolers' literacy skills in Kenya. *Early Education and Development*, 31(3), 442–454. <https://doi.org/10.1080/10409289.2019.1669125>
- Ortiz, R. (2004). Hispanic/Latino fathers and children's literacy development: Examining involvement practices from a sociocultural context. *Journal of Latinos and Education*, 3(3), 165–180. https://doi.org/10.1207/s1532771xjle0303_3
- Paquette, D., & StGeorge, J. M. (2023). Proximate and ultimate mechanisms of human father-child rough-and-tumble play. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 149, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2023.105151>.
- Pillinger, C., & Wood, C. (2014). Pilot study evaluating the impact of dialogic reading and shared reading at transition to primary school: early literacy skills and parental attitudes. *Literacy*, 48(3), 155-163. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/lit.12018>
- Poyraz, M. (2007). *Babaların babalık rolünü algılamalarıyla kendi ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Rowe, M. L., Leech, K. A., & Cabrera, N. (2017). Going beyond input quantity: Wh-questions matter for toddlers' language and cognitive development. *Cognitive Science*, 41, 162–179. <http://dx.doi.org/10.1111/cogs.12349>
- Saleh, M. F., & Hilton, J.M. (2010). A comparison of the paternal involvement of lowincome fathers in four developmental stages: Adolescence, young adult,

- adult, and midlife. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 19, 47-55.
- Schoppe-Sullivan, S. J., & Yan, J. J. (2020). Father-child Relations. <https://doi.org/10.1002/9781119171492.wecad213>.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781119171492.wecad213>
adresinden edinilmiştir.
- Sary, M. P., & Turnip, S.S. (2015). Attitude difference between fathers and motherstoward fathers involvement in childrearing activities among couples with 0-12 months old babies. *Community Based Study in A Primary Health Care Setting. Procedia Social And Behavioral Sciences*, 190, 92-96.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.921>
- Swain, J., Cara, O., & Mallows, D. (2017). 'We occasionally miss a bath but we never miss stories': Fathers reading to their young children in the home setting. *Journal of Early Childhood Literacy*, 17(2), 176-202. <https://doi.org/10.1177/1468798415626635>
- Tamis-LeMonda, C. S., Baumwell, L., & Cabrera, N.J. (2012). *Fathers' role in children's language development. Handbook of father involvement: Multidisciplinary perspectives*. New York: Routledge.
- Telli, A., & Özkan, H. (2016). 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 6(2), 127-134. <http://dx.doi.org/10.5222/buchd.2016.127>
- Tétreault, E., Bernier, A., & Atte-Gagné, C. (2021). Qualityoffather-child relationships as a predictor of sleep developments during preschool years. *Developmental Psychobiology*, 63, 1-13. <https://doi.org/10.1002/dev.22130>
- Tezel Şahin, F., Akıncı Coşgun, A., & Kılıç Aydın, Z. N. (2017). Babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *GEFAD/GUJGEF*, 37(1), 319-343.
- Ural, S. (2015). Okulöncesi kitaplarının tanımı. M. R. Şirin (Ed). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk vakfı, s. 33-55.

- Uzun H. (2016). *Baba eğitim programının baba-çocuk ilişkisine ve anaokuluna devam eden çocukların sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
- Uzun, H., & Baran, G. (2015). Çocuk ebeveyn ilişki ölçeği' nin okul öncesi dönemde çocuğu olan babalar için geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*(3), 30-40.
- Uzun, H., Simsar, A., & Karaca, H. N. (2019). Türkiye'de erken çocukluk döneminde baba çocuk ilişkisi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-8. <http://dx.doi.org/10.30900/kafkasegt.578894>
- Ünüvar, P. (2008). *Babaların 3-6 yaş grubu çocuklarıyla geçirdikleri zamanın niteliğini belirleme ve geliştirme* (Yayınlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi.
- Whitehurst, G. J., Arnold, D. S., Epstein, J. N., Angell, A. L., Smith, M., & Fischel, J. E. (1994). A picture book reading intervention in day care and home for children from low-income families. *Developmental Psychology*, 30, 679-689.
- Wood, C., Pillinger, C., & Jackson, E. (2010). Understanding the nature and impact of young readers' literacy interactions with talking books and during adult reading support. *Computers ve Education*, 54, 190-198. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.compedu.2009.08.003>
- Yurtbakan, E. (2022). *Öğretmen ve ebeveyn rehberliğinde yapılan etkileşimli okuma uygulamalarının ilkökul 2. sınıf öğrencilerinin okuma becerilerine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Trabzon Üniversitesi.

SUMMARY

To improve the father-child relationship and support children's developmental areas, it is necessary to choose books suitable for children's age, developmental characteristics and educational purposes (Ergül, Sarıca & Akoğlu, 2016). While reading together, parents should provide children with skills and concepts, offer communication opportunities, and keep the child's interest alive during reading (Işıkoğlu-Erdoğan, 2016). In addition, the books to be read together should be selected in a way that children will enjoy reading and even facilitate children to establish a relationship between the book read and their lives (Akbaba et al., 2009; Beach, 2015). While reading together, children should be given opportunities to talk about the book being read, and the permanence of the words learnt should be ensured after explaining the words that children do not know the meaning of (Justice & Pullen, 2003; Whitehurst et al., 1994).

In the literature, it is seen that father role perception in father-child relationship and father involvement (Aksoy & Tatlı, 2019; Deleş & Kaytez, 2020), the effect of father-child relationship on children's motivation and children with and without ADHD (Chang, Chiu, Wu & Gau, 2013; Gözübüyük & Özbey, 2020). In addition, it was determined that limited studies were conducted to understand the cause of father-child pushing and shoving games (Paquette & StGeorge, 2023) and to determine the reflections of father education programmes on father-child relationship (Harknett, Mancini & Knox, 2022; Uzun, 2016). In this sense, it is seen that parent-child reading activities are mostly carried out between mother and child. For this reason, it is important to investigate how the reading activities between father and child reflect on the father-child relationship.

In the study conducted to examine the reflections of fathers' attitudes towards reading with their children studying in preschool institutions on their relationships with their children, relational survey design was used. The study included 254 fathers of 254 children studying in pre-school schools in Yozgat province through appropriate case sampling. In accordance with the purpose of the study, the data were collected with the "Parent and Child Reading Together Attitude Scale" and "Child Parent Relationship Scale". The data obtained were analysed with one-way ANOVA and independent t test. At the end of the study, it was determined that fathers' educational status and occupation did not create a statistically significant difference in their attitudes towards reading with their children and their relationships with their children. It was determined that fathers with three or more children had more developed relationships with their children than fathers with fewer than three children. It was also found that middle-income fathers had better reading attitudes and relationships with their children than low-income fathers. Fathers' attitudes towards reading with their children were found to develop positive relationships with their children and reduce conflicts.

In the study, it was found that fathers with middle and higher income had better attitudes towards reading with their children than fathers with low income. Duursma et al. (2008) found that 60 percent of fathers with low socioeconomic status read with their children. In another study, it was found that the frequency of fathers participating in reading activities with their children at home increased with increasing educational level (Baker, 2014). In this sense, it can be thought that the demographic characteristics of fathers in different cultures vary in the frequency of reading with

their children. Fathers' beliefs about the benefits of reading together both for their children and for themselves may affect the frequency of reading together with their children. The results of the studies (Brickman, 2002; Kikuta, 2015; McMunn, Martin, & Sacker, 2015; Ong'ayi, Dede Yildirim, & Roopnarine, 2020; Swain, Cara, & Mallows, 2016; Wood, 2017) that reading together positively reflects on parents' reading beliefs, increases their reading skills, reading motivation, and improves their children's literacy skills and socio-emotional skills may be indicators of fathers' beliefs to continue reading together.

ORCID

Ahmet Kenan Kavgacı ORCID 0009-0009-8850-9533

Ergün Yurtbakan ORCID 0000-0001-8811-6320

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Yozgat Bozok Üniversitesi Etik Komisyonunun 25.01.2023 tarih ve 01/08 sayılı onayı ile yürütülmüştür.

